EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 31.1.2025
COM(2025) 20 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU

o uporabi Uredbe (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (uredbe Rim II)

{SWD(2025) 9 final}

Glosar

Pojem	*Pomen ali opredelitev*
Haaška konvencija iz leta 1971	Konvencija Haaške konference o mednarodnem zasebnem pravu z dne 4. maja 1971 o zakonu, ki velja za prometne nesreče
Študija iz leta 2021	British Institute of International and Comparative Law and Civic Consulting: Study on Rome II Regulation (EC) No. 864/2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Študija o Uredbi Rim II (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti). V študiji se ocenjujejo praktične izkušnje z uporabo Uredbe Rim II in težave z njeno razlago za obdobje 2010–2020. Glej povzetek v oddelku 2 delovnega dokumenta služb Komisije, priloženega k temu poročilu.
Vprašalnik iz leta 2023	Vprašalnik, ki je bil leta 2023 poslan državam članicam EU, da bi se zbrale najnovejše informacije o uporabi Uredbe Rim II. Glej oddelek 3 delovnega dokumenta služb Komisije.
Direktiva proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti	Direktiva (EU) 2024/1069 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o zaščiti oseb, ki se udejstvujejo pri udeležbi javnosti, pred očitno neutemeljenimi tožbenimi zahtevki ali zlorabljenimi sodnimi postopki („strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti“) (UL L, 2024/1069, 16.4.2024)
Uredba Bruselj Ia	Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (prenovitev) (UL L 351, 20.12.2012, str. 1)
EU	Evropska unija
Splošna uredba o varstvu podatkov	Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 119, 4.5.2016, str. 1)
Uredba Rim I	Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbena obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, 4.7.2008, str. 6)
Uredba Rim II	Uredba (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (Rim II) (UL L 199, 31.7.2007, str. 40)
Tožba SLAPP	Strateška tožba za onemogočanje udeležbe javnosti
Študija o uporabi tujega prava	Swiss Institute of Comparative Law: The Application of Foreign Law in Civil Matters in the EU Member States and Its Perspectives For the Future iz leta 2011 (Švicarski inštitut za primerjalno pravo: Uporaba tujega prava v civilnih zadevah v državah članicah EU in njegovih perspektivah za prihodnost), študija. Glej povzetek v oddelku 2 delovnega dokumenta služb Komisije.
Študija o kršitvah zasebnosti	MainStrat: Comparative Study on the Situation in the 27 EU Countries as regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality iz leta 2009 (Primerjalna študija o razmerah v 27 državah EU glede prava, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti, ki izvirajo iz kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic). Glej povzetek v oddelku 2 delovnega dokumenta služb Komisije.

Študija o prometnih nesrečah	Demolin, Brulard, Barthelemy – Hoche: Compensation of Victims of Cross-border Road Traffic Accidents in the EU:Comparison of National Practices, Analysis of Problems and Evaluation of Options for Improving the Position of Cross-border Victims (Odškodnina za žrtve čezmejnih prometnih nesreč v EU: primerjava nacionalnih praks, analiza težav in ocena možnosti za izboljšanje položaja čezmejnih žrtev), študija iz leta 2009. Glej povzetek v oddelku 2 delovnega dokumenta služb Komisije.

1. UVOD

Evropska unija je 11. julija 2007 sprejela Uredbo (ES) št. 864/2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (v nadaljnjem besedilu: Uredba Rim II), ki usklajuje kolizijska pravila držav članic v zvezi z nepogodbenimi obveznostmi. Veljati je začela 11. januarja 2009.

Uredba Rim II vzpostavlja pravni okvir za določitev, katero nacionalno materialno pravo se uporablja v EU v čezmejnih sporih, ki vključujejo nepogodbene obveznosti, zlasti v primerih škodnega dejanja. Z zagotavljanjem enotnih kolizijskih pravil v EU povečuje pravno varnost, predvidljivost in pravičnost v civilnih in gospodarskih zadevah, v katerih je udeležena več kot ena država. Ne da bi spreminjala materialna pravila držav članic o nepogodbenih obveznostih, zagotavlja, da se uporablja isto materialno pravo ne glede na to, kje v EU je tožba vložena. Zaradi teh elementov je Uredba Rim II temeljni del kolizijskega prava EU, ki obravnava ključna vprašanja, nastala v vse bolj medsebojno povezanem evropskem okviru, in ki zagotavlja, da se nepogodbeni spori obravnavajo z visoko stopnjo skladnosti in doslednosti po vsej EU.

V tem poročilu je predstavljena prva splošna ocena uporabe Uredbe od leta 2009, ki med drugim temelji na več študijah, pregledu sodne prakse Sodišča Evropske unije in nacionalnih sodišč, drugih posvetovanjih ter akademskih in drugih poročilih. Komisija je lahko v podaljšanem ocenjevalnem obdobju zbrala dovolj izkušenj z uporabo Uredbe. V poročilu se obravnavajo tudi številna nova in nastajajoča vprašanja, kot so umetna inteligenca, vse bolj spletno okolje in tožbe SLAPP.

V skladu s klavzulo o pregledu Uredbe so bile izvedene tri posebne študije[1] o prometnih nesrečah (leta 2009), o kršitvah zasebnosti in osebnostnih pravic (leta 2009) in o uporabi tujega prava (leta 2011).

Poleg teh študij je Komisija praktične izkušnje z Uredbo Rim II ocenila z vprašanji, naslovljenimi na države članice ter njihova sodišča in organe. Pri prvem takem zbiranju informacij leta 2012 se je pokazalo, da je Uredba Rim II na splošno dobro delovala, praktične izkušnje z njeno uporabo in zadevno sodno prakso pa so bile v tistem času še vedno omejene. Drugo zbiranje informacij je potekalo leta 2023 (v nadaljnjem besedilu: vprašalnik iz leta 2023)[2] in je zajemalo posebna vprašanja o področjih, že vključenih v prejšnje študije. Poleg tega se je Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah sestala dvakrat v letih 2012 in 2023, da bi razpravljala o delovanju Uredbe Rim II.

[1] Za podrobnosti o študijah glej oddelek 2 delovnega dokumenta služb Komisije.
[2] Za podrobnosti o vprašalniku glej oddelek 3 delovnega dokumenta služb Komisije.

Nazadnje, Komisija je v okviru dolgoročnega spremljanja uporabe Uredbe in zaradi priprave tega poročila leta 2021 naročila zunanjo študijo o uporabi Uredbe Rim II med letoma 2010 in 2020 (v nadaljnjem besedilu: študija iz leta 2021).

To poročilo temelji na teh virih in predstavlja glavne ugotovitve o uporabi Uredbe Rim II. Dodatne informacije, ki med drugim zajemajo podrobnejša pojasnila, ki presegajo to poročilo, sodno prakso in uporabljene vire, so vključene v delovni dokument služb Komisije, priložen k temu poročilu.

2. SPLOŠNI PREGLED UPORABE UREDBE RIM II

2.1 Področje uporabe

Uredba Rim II določa pravila o pravu, ki se uporablja za **nepogodbene obveznosti, ki so ali bodo verjetno nastale v čezmejnih civilnih in gospodarskih zadevah**. Med njimi so pomembna področja, kot so odgovornost v primerih prometnih nesreč, kršitve pravic intelektualne lastnine, nelojalna konkurenca in akti, ki omejujejo svobodno konkurenco, okoljska škoda ali odgovornost za izdelke.

Določbe, ki opredeljujejo stvarno področje uporabe Uredbe Rim II, v praksi niso povzročale večjih težav[3]. Kljub sodni praksi Sodišča Evropske unije, v kateri je pojasnjen pojem „nepogodbene obveznosti“[4], pa na nekaterih področjih zaradi neobstoja sodne prakse še vedno obstajajo negotovosti glede tega, ali so nekateri zahtevki pogodbeni ali nepogodbeni, kot na primer zaščitni učinki nekaterih pogodb za tretje osebe in obveznosti, ki izhajajo iz ponudbe ali objave promocijske nagrade. Poleg tega še vedno poteka razprava o razlagi posebnih izvzetij iz področja uporabe (zlasti tistih iz člena 1(2), točki (c) in (d))[5]. Vendar na splošno velja, da se lahko ti izzivi pri določitvi področja uporabe Uredbe Rim II rešijo s prihodnjo sodno prakso.

Po drugi strani je med strokovnjaki, ki se zavzemajo za zakonodajne ukrepe, še vedno sporno vprašanje, ali iz področja uporabe izvzeti „nepogodbene obveznosti, ki izvirajo iz kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, vključno z obrekovanjem“[6].

2.2 Pravila o pravu, ki se uporablja za škodna dejanja

V skladu z Uredbo Rim II je privzeto pravilo, da je pravo, ki se uporablja za nepogodbeno obveznost, nastalo iz škodnega dejanja, **pravo države, v kateri škoda nastane** (člen 4(1), kar se imenuje tudi *lex loci damni*), s posebnimi pravili v členu 4(2) (pravo države skupnega običajnega prebivališča žrtve in povzročitelja škode) in (3) (očitno tesnejša zveza), pri čemer zadnjenavedeno zagotavlja mehanizem prilagodljivosti za obravnavo zadev, v katerih splošno pravilo morda ne vodi do najustreznejšega pravnega izida. Ta okvir zagotavlja pravno varnost in predvidljivost glede prava, ki se uporablja v večini primerov. Z uporabo splošnega pravila večinoma ni bilo težav, čeprav ostajajo nekatera vprašanja glede uporabe pravila za posredne

[3] Glej oddelek 1 delovnega dokumenta služb Komisije o preostalih negotovostih glede opredelitve nekaterih posebnih trditev.
[4] Za podrobnosti o sodni praksi glej oddelek 4 delovnega dokumenta služb Komisije.
[5] Glej oddelek 4 delovnega dokumenta služb Komisije, zadeva Wunner, v teku.
[6] Za podrobnejše informacije glej poglavje 3.1.

žrtve, škodna dejanja, pri katerih je udeleženih več strank, in določitev kraja škode v primerih izključno finančnih/gospodarskih izgub, zlasti v primerih škodnih dejanj na finančnem trgu[7].

Uredba Rim II določa tudi več posebnih pravil, prilagojenih primerom, v katerih splošno pravilo morda ni zadostno in primerno. Ta zajemajo določbe o odgovornosti za izdelke (člen 5), nelojalni konkurenci in aktih, ki omejujejo svobodno konkurenco (člen 6), okoljski škodi (člen 7), kršitvah pravic intelektualne lastnine (člen 8) in protestnem delovanju delavcev ali delodajalcev (člen 9). Čeprav je namen teh prilagojenih pravil zagotoviti rešitve za omejitve splošnega pravila, lahko težave povzroči tudi opredelitev njihovega področja uporabe. Še vedno so na primer težave pri razlagi pojma „izdelek“ v zvezi z odgovornostjo za izdelek[8] in pravic intelektualne lastnine iz člena 8[9].

O težavah se je na splošno poročalo, kadar se za en sam spor zaradi naveznih okoliščin uporabi pravo različnih držav, zlasti v zvezi z avtorskimi pravicami, tako da sodišča zelo težko uporabljajo tuje pravo z zadostno ravnjo znanja, kar povečuje transakcijske stroške, kot so stroški prevajanja in izvedencev, in nazadnje povzroča negotovosti glede izida postopka[10]. Ta pojav, zaradi katerega bo morda treba za en sam spor hkrati uporabiti zapleten „mozaik“ prava, ki se uporablja, različnih držav nastane zlasti v zvezi s škodnimi dejanji, storjenimi na spletu, kadar (i) lahko škoda nastane hkrati v več državah ali kadar (ii) se lahko z enim samim ukrepom pravice intelektualne lastnine, zlasti avtorske pravice, kršijo v več kot eni državi. Podobne težave se lahko na primer pojavijo v primerih kolektivnega pravnega varstva ali množičnih nesreč. Obstaja več predlogov, kako se lotiti težave hkratne uporabe prava različnih držav, zlasti na področju kršitev avtorskih pravic. Kot je podrobno opisano v oddelku 1 delovnega dokumenta služb Komisije, nekateri od teh predlogov vključujejo zakonodajne spremembe Uredbe Rim II[11].

2.3 Druga pravila Uredbe Rim II

Uredba Rim II vključuje tudi pravila o pravu, ki se uporablja v primerih „neupravičene obogatitve“, *negotiorum gestio* in *culpa in contrahendo* (poglavje III). V poglavju IV je nadalje določeno, da se lahko stranki dogovorita, da se za nepogodbene obveznosti uporablja pravo po njuni izbiri. Z uporabo teh določb na splošno ni težav, saj se je poročalo o le nekaj težavah[12].

2.4 Skupna pravila, druge določbe in končne določbe

Poglavja Uredbe Rim II o skupnih pravilih, drugih določbah in končnih določbah na splošno delujejo brez večjih težav. Kljub temu pa je razmerje do obstoječih mednarodnih konvencij in drugih instrumentov, zlasti Haaške konvencije iz leta 1971 o zakonu, ki velja za prometne nesreče, povzročilo nekatere praktične težave, povezane z obstojem dveh kolizijskih ureditev

[7] Za škodna dejanja na finančnih trgih glej poglavje 3.3. Za druge podrobnosti glej oddelek 1 delovnega dokumenta služb Komisije.

[8] Glej oddelek 1, odstavek 1.2.2 delovnega dokumenta služb Komisije. Vprašanje je, ali se izraz „izdelek“ v prvem pododstavku nanaša tudi na (i) izdelek, ki ni isti kot zadevni izdelek z napako, ampak spada v isto izdajo ali serijo proizvajalca in ima zato le manjše razlike (npr. pri označevanju ali pakiranju), ali (ii) kateri koli izdelek iste vrste.

[9] Kljub neizčrpnemu seznamu pravic intelektualne lastnine v uvodni izjavi 26.

[10] Study on Cross-border Enforcement of Intellectual Property Rights in the EU (Študija o čezmejnem uveljavljanju pravic intelektualne lastnine v EU), 2021, str. 57 in 58.

[11] Da bi se na primer kot ustrezna navezna okoliščina uporabila najtesnejša zveza s kršitvijo ali da bi se, v nasprotju s sedanjim členom 8(3) Uredbe Rim II, omogočila izbira prava, ki se uporablja.

[12] Za podrobnejše informacije glej oddelek 1 delovnega dokumenta služb Komisije.

za zahtevke, ki izhajajo iz čezmejnih prometnih nesreč, kot je pojasnjeno v oddelku 1 delovnega dokumenta služb Komisije.

3. UPORABA UREDBE RIM II NA IZBRANIH PODROČJIH

3.1 Zasebnost, osebnostne pravice, vključno z obrekovanjem, in tožbe SLAPP

Nepogodbene obveznosti, ki izvirajo iz kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, vključno z obrekovanjem, so bile izvzete iz področja uporabe Uredbe Rim II, saj v zakonodajnih pogajanjih ni bil dosežen dogovor o primerni navezni okoliščini za to področje škodnih dejanj. Pri škodnih dejanjih, povezanih z zasebnostjo, je treba uravnotežiti nasprotujoči si temeljni pravici do svobode izražanja in obveščanja na eni strani ter do zasebnosti in ugleda na drugi strani. Obstajajo razlike v tem, kako posamezne države članice vzpostavljajo to ravnotežje v svojih pravnih in ustavnih sistemih. Te razlike v zakonodajnih pristopih[13] in ključna vloga, ki jo ima svoboda izražanja v demokratičnih družbah, so bili nekateri od dejavnikov, zaradi katerih so se iz področja uporabe Uredbe Rim II izvzeli zahtevki, ki se nanašajo na zasebnost, saj soglasje o primerni navezni okoliščini ni bilo doseženo.

Zato pravo, ki se uporablja v takih primerih, še naprej določajo nacionalna kolizijska pravila vsake države članice, pri čemer so med temi pravili znatne razlike. Zaradi tega pravnega mozaika je težko predvideti, katero pravo se bo uporabljalo v primerih čezmejnih kršitev zasebnosti in s tem kakšen bo izid spora.

Zdi se, da so kritična stališča o izvzetju te pomembne skupine zahtevkov iz področja uporabe Uredbe Rim II na splošno podobna. Na primer, strokovnjaki in deležniki, vključeni v raziskavo v okviru študije o kršitvah zasebnosti in študije iz leta 2021, na splošno menijo, da trenutno stanje ni zadovoljivo. Poleg tega je večina držav članic v odgovorih iz leta 2023 menila, da bi bilo treba kolizijska pravila na tem področju bolje uskladiti. Zdi se, da ni bilo togih stališč, ki bi izključevala, da bi bila ta škodna dejanja v prihodnje zajeta v Uredbi Rim II; vendar so nekatere države članice izrazile pomisleke, ali je mogoče najti sprejemljivo enotno navezno okoliščino, ki bi ustrezno uravnotežila nasprotujoče si pravice in interese.

Od sprejetja Uredbe Rim II je bilo podanih več predlogov o primerni navezni okoliščini. Poleg tega je bilo opravljeno tudi drugo delo na temo zasebnosti in osebnostnih pravic. To vključuje:

- **študijo iz leta 2008 o kršitvah zasebnosti in nadaljnje ukrepe Evropskega parlamenta**: v študiji o kršitvah zasebnosti, ki je podrobno opisana v oddelku 2 delovnega dokumenta služb Komisije, so se opredelila pravila držav članic v zvezi z zasebnostjo in možne rešitve za težave, ki so se pojavile zaradi neobstoja pravila v Uredbi Rim II. V njej je bila tudi izražena velika podpora harmonizaciji prava, ki se uporablja za obrekovanje.

[13] Zlasti zakonodajni pristop Združenega kraljestva, ki je bil v zadevah v zvezi z obrekovanjem bistveno bolj naklonjen tožeči stranki, se je takrat jasno razlikoval od pristopa večine drugih držav članic. Glej študijo o kršitvah zasebnosti.

Po objavi študije iz leta 2008 je Evropski parlament leta 2012 sprejel resolucijo, v kateri je predlagal, da bi se Uredba Rim II dopolnila s kolizijskim pravilom o zasebnosti in osebnostnih pravicah, ki bi temeljilo na kvalificiranem *lex loci damni*[14];

- **splošno uredbo o varstvu podatkov**: Uredba (EU) 2016/679 (v nadaljnjem besedilu: splošna uredba o varstvu podatkov), ki se od leta 2018 uporablja za varstvo osebnih podatkov fizičnih oseb v EU, usklajuje nekatere vidike zasebnega uveljavljanja prava o varstvu podatkov iz členov 79 in 82[15]. Te določbe vsebujejo materialna pravila o pravici do učinkovitega pravnega sredstva zoper upravljavce ali obdelovalce ter pravici do zahtevanja odškodnine od upravljavcev in obdelovalcev podatkov za škodo, ki so jo posamezniki utrpeli zaradi kršitev splošne uredbe o varstvu podatkov.

  Če bo pravilo o pravu, ki se uporablja za zasebnost in osebnostne pravice, vključeno v Uredbo Rim II, bo treba temeljito proučiti medsebojni vpliv s splošno uredbo o varstvu podatkov. Čeprav to, da se, kar zadeva vidike pravice do odškodnine, ki so bili v splošni uredbi o varstvu podatkov enotno urejeni, kot pravo, ki se uporablja, določi pravo ene in ne druge države članice, v skladu z Uredbo Rim II ne bi imelo praktičnih posledic, to ne bi veljalo za vidike te pravice, ki v navedeni uredbi niso obravnavani[16];

- **Uredbo Bruselj Ia in z njo povezano sodno prakso**: v Uredbo Bruselj Ia so zajeti pravila o mednarodni pristojnosti v zvezi s kršitvami zasebnosti in osebnostnih pravic ter zahtevki v zvezi z obrekovanjem. Sodišče Evropske unije je lahko ta pravila pojasnilo v vrsti predhodnih odločb v daljšem časovnem obdobju, zlasti pojem kraja nastanka škode v primeru obrekovanja, tako v tiskanih publikacijah kot na internetu[17]. V skladu s tem je na podlagi Uredbe Bruselj Ia odškodninsko tožbo zaradi obrekovanja mogoče vložiti v več jurisdikcijah po presoji tožeče stranke[18].

  V praksi se tožeče stranke glede na izbiro razpoložljivih jurisdikcij in neobstoj enotnega pravila o uporabi prava v EU pogosto odločijo, da bodo postopek začele pred sodiščem, ki ima najugodnejše pravo, ki se uporablja. To sodišče ima lahko v nekaterih primerih[19] z obravnavanim sporom precej obrobno povezavo. To lahko ustvari plodno podlago za strategije sodnega nadlegovanja, na primer v okviru tožb SLAPP;

---

[14] Natančneje, v skladu z resolucijo bi bilo treba uporabiti pravo države, v kateri nastopi(-jo) najbolj bistveni element(-i) izgube ali škode. Če pa tožena stranka ne bi mogla v razumnih okvirih predvideti znatnih posledic svojega dejanja v tej državi, bi se uporabilo pravo države, v kateri ima ta stranka običajno prebivališče.

[15] Splošna uredba o varstvu podatkov je omejena na obdelavo osebnih podatkov in ne zajema drugih kršitev pravice do zasebnosti.

[16] Ker v splošni uredbi o varstvu podatkov ni pravil o določanju višine škode, je naloga pravnega sistema vsake države članice na primer ta, da taka pravila predpiše ter pri tem upošteva načeli enakovrednosti in učinkovitosti. Seveda ima lahko pravo, ki se uporablja v državi članici v skladu z Uredbo Rim II, tudi praktične posledice v zvezi z zahtevki, ki se nanašajo na neosebne podatke in jih zato splošna uredba o varstvu podatkov ne ureja, npr. zahtevki, ki temeljijo na obdelavi podatkov umrlih ali pravnih oseb.

[17] Za podrobnosti o sodni praksi glej študijo iz leta 2023 o uporabi Uredbe Bruselj Ia, str. 113 in 114.

[18] „Kraj nastanka škode“ poleg splošne krajevne pristojnosti sodišča, na območju katerega ima tožena stranka stalno prebivališče, vključuje kraj, kjer je „središče interesov“ žrtve, kot pristojno sodišče, na katerem je mogoče uveljavljati odškodnino za celotno škodo, čeprav le v okviru obrekovanja na spletu, ter vsako državo članico, v kateri je dostopna vsebina obrekovanja, vendar le v zvezi s škodo, povzročeno v tej državi članici.

[19] Na primer sodba Gtflix TV. Glej oddelek 4 delovnega dokumenta služb Komisije.

- **strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti** (v nadaljnjem besedilu: tožbe SLAPP) so sodni postopki – običajno zahtevki zaradi obrekovanja ali kršitve zasebnosti – ki niso začeti, da bi se dejansko uveljavljala ali uresničevala pravica, temveč je njihov glavni namen preprečevanje, omejevanje ali kaznovanje udeležbe javnosti. Znaki takega namena zajemajo na primer pretirano naravo tožbenega zahtevka, začetek več postopkov ali uporabo nedobrovernih postopkovnih taktik. Kadar imajo tožbe SLAPP čezmejno razsežnost, lahko tožeče stranke začnejo postopek v jurisdikciji, za katero menijo, da bo ugodna, ali jurisdikciji, v kateri so stroški za toženo stranko še posebej visoki, ali celo v več jurisdikcijah.

  EU je zaradi povečanja tega pojava v EU in tveganja, ki ga z zadušitvijo javne razprave pomeni za svobodo izražanja in svobodne medije, leta 2024 sprejela direktivo proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi zagotovila ustrezna postopkovna jamstva proti takim zlorabljenim pravdnim postopkom. Med pogajanji je Evropski parlament predlagal, da bi se vključilo posebno kolizijsko pravilo, vendar sta se sozakonodajalca na koncu dogovorila, da bi bilo treba pri vsakem prihodnjem pregledu Uredbe Rim II oceniti vidike pravil o pravu, ki se uporablja, za posamezno tožbo SLAPP.

  Z novim pojavom tožb SLAPP je posebej poudarjeno, da je mogoče težave, ki jih povzroča povečanje števila razpoložljivih jurisdikcij in neobstoj kolizijskega pravila v primerih obrekovanja in kršitve zasebnosti, zlorabiti za oviranje udeležbe javnosti. Vendar so te težave skupne vsem primerom obrekovanja in kršitve zasebnosti. Če bi se torej Uredbi Rim II dodalo kolizijsko pravilo, bi se morda moralo na splošno uporabljati za primere kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, ne glede na to, ali gre za zlorabo. Države članice, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje o tem vidiku, so se prav tako strinjale, da bi moralo biti vsako morebitno pravilo v Uredbi Rim II splošno[20].

Skratka, zdi se, da obstaja kritična masa argumentov za proučitev spremembe Uredbe Rim II, ki na svojem področju uporabe zajema *nepogodbene obveznosti, ki izvirajo iz kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, vključno z obrekovanjem*. V okviru tega razmisleka je treba celovito oceniti medsebojno delovanje z Uredbo Bruselj Ia in ustrezne možnosti za ustrezno kolizijsko pravilo.

3.2 Umetna inteligenca (UI)

Na prihodnjo uporabo Uredbe Rim II v zadevah v zvezi z nepogodbenimi obveznostmi, povezanimi z uporabo umetne inteligence, bo vplival razvoj materialnih pravnih sistemov v odziv na spore, povezane z umetno inteligenco. Ker se bo na sodiščih obravnavalo več zadev v zvezi z umetno inteligenco in ker bo tehnologija napredovala, se bodo morali pravni sistemi prilagoditi in razviti okvire za reševanje izzivov, ki jih prinaša umetna inteligenca. To lahko zajema določitev odgovornosti, vzpostavitev standardov skrbnosti in opredelitev pravnih

[20] Za podrobnosti o vprašalniku iz leta 2023 glej oddelek 3 delovnega dokumenta služb Komisije. Več držav članic je navedlo, da niso vedele, da imajo žrtve tožb SLAPP precejšnje težave v čezmejnem okviru, ali je izjavilo, da jih enoten pristop EU h kolizijskim pravilom morda ne bo ublažil. Nasprotno pa je ena država članica izrecno trdila, da bi se izvajanje pravice do obrambe poenostavilo z enotnim pravom, ki se uporablja.

odgovornosti v okvirih, povezanih z umetno inteligenco. Zaradi trenutnega razvoja tehnologije in pravnega okolja v smislu materialnih pravil, ki urejajo uporabo umetne inteligence, se bodo v prihodnosti porajala vprašanja v zvezi z uporabo Uredbe Rim II v primerih umetne inteligence[21].

Ker pa se pristopi za obvladovanje zapletenosti, povezane z vse večjo uporabo umetne inteligence, šele opredeljujejo, je težko oceniti, ali in v kolikšni meri so v Uredbi Rim II morda potrebna posebna pravila. Večina držav članic se je v svojih prispevkih strinjala, da so imele malo praktičnih izkušenj s težavami pri izbiri prava v primerih, ki vključujejo uporabo umetne inteligence, če pa so opozorile na morebitne težave, te niso bile podrobno opredeljene. Poudarjeno je bilo, da bi bilo prezgodaj iskati rešitve za težave, ne da bi prej počakali na to, kakšne bi lahko bile, in zastavljeno je bilo vprašanje, ali bi bilo treba razmisliti o posebnih pravilih za odgovornost na področju umetne inteligence, saj je Uredba Rim II namerno tehnološko nevtralna.

Temu na splošno previdnemu pristopu je sledila tudi študija iz leta 2021, v kateri je bilo opozorjeno, da na tem področju ni dovolj praktičnih primerov in da se v pravnih sistemih še ni opredelil pristop k uvedbi materialne odgovornosti, zlasti vprašanje, ali bi moral biti primarno odgovoren proizvajalec ali uporabnik umetnointeligenčnega sistema.

Iz navedenega je mogoče ugotoviti, da glede na nadaljnjo analizo morda še ni pravi čas za morebitne spremembe Uredbe Rim II, s katerimi bi se uvedla posebna pravila za umetno inteligenco.

3.3 Škodna dejanja na finančnih trgih in odgovornost v zvezi s prospektom

Zlasti v akademskih krogih se je pogosto razpravljalo o tem, ali Uredbo Rim II uporabljati za škodna dejanja na finančnih trgih in odgovornost v zvezi s prospektom. Predvsem je bila sporna razprava o tem, kako uporabljati člen 4 za primere nepogodbenih obveznosti, nastalih iz škodnega dejanja na finančnem trgu. Nekateri avtorji trdijo, da splošno pravilo iz člena 4 Uredbe Rim II ni primerno za urejanje **primerov škodnih dejanj na finančnih trgih, vključno s primeri odgovornosti v zvezi s prospektom,** ker je nastala škoda zgolj gospodarska in je določitev njenega kraja po *lex loci damni* zato zapletena. Odvisno od razlage člena 4(1), so poleg tega lahko v primerih, ko so prizadeti vlagatelji ali njihovi računi v različnih državah, zoper izdajatelje vrednostnih papirjev (ali druge odgovorne osebe) vloženi zahtevki v skladu z različnimi pravnimi ureditvami za eno samo dejanje, kot so napačne navedbe v prospektu.

Vprašanje, kako določiti kraj izključno finančne izgube v skladu z Uredbo Rim II, ni omejeno na primere škodnih dejanj na finančnih trgih[22], čeprav se je večinoma pojavilo v tem okviru. Sodišču Evropske unije je bilo v okviru določitve pristojnosti na podlagi Uredbe Bruselj Ia predloženih več predlogov za sprejetje predhodne odločbe v zvezi z določitvijo kraja finančne

[21] Glej Predlog Komisije za direktivo o prilagoditvi pravil o nepogodbeni civilni odgovornosti umetni inteligenci (direktiva o odgovornosti na področju umetne inteligence) (COM(2022) 496 final). Predlog ne vsebuje kolizijskih pravil in čeprav harmonizacija zmanjšuje razlike v izidu, ki bi lahko izhajale iz uporabe nacionalnega prava ene ali druge države članice, obravnava le zelo posebne elemente, povezane z razkritjem dokazov in dokaznim bremenom, ter je celo v okviru svojega omejenega področja uporabe minimalna, tako da bodo razlike ostale.

[22] Glej npr. sodbo Wunner, v kateri še ni bilo odločeno, v kateri je Sodišče Evropske unije pozvano, naj določi „kraj nastanka škode“ v primeru deliktne odgovornosti v zvezi z izgubami pri igrah na srečo.

izgube, vendar se v zvezi s tem vprašanjem še ni pojavila nedvoumna in jasna sodna praksa[23]. Prenos teh sodb v okvir Uredbe Rim II bi lahko povzročil neželene posledice, vključno z razdrobljenostjo prava, ki se uporablja za škodna dejanja na enotnem finančnem trgu[24]. Razdrobljenost prava, ki se uporablja, bi tudi otežila kolektivne tožbe vlagateljev in povzročila morebitne neupravičene razlike v standardih zaščite med vlagatelji. Poleg tega je pravo morda težko predvideti vnaprej, saj transakcije s finančnimi instrumenti običajno potekajo na sekundarnih trgih, običajno prebivališče vlagatelja ali sedež banke, pri kateri je odprt račun, pa izdajatelju (ali posredniku) večinoma ni znan.

Za ustrezno rešitev so bile predlagane različne možnosti. Nekateri strokovnjaki so na primer predlagali, da bi se člen 4 (ponovno) razložil s sodno prakso na podlagi nespremenjenega besedila za odpravo negotovosti glede kraja škode. Predvsem se trdi, da bi moral ta kraj ustrezati zadevnemu prizadetemu finančnemu trgu. Drugi predlogi so zajemali na primer uporabo odstopne klavzule iz člena 4(3), zaradi česar bi se za celoten spor uporabljalo enotno pravo, ki se uporablja, kot je pravo države, v kateri so vrednostni papirji, ki kotirajo na borzi ali ki so uvrščeni v trgovanje.

Da bi se ti pomisleki celovito obravnavali, je bila predlagana tudi sprememba Uredbe Rim II, da bi se določilo posebno kolizijsko pravilo za nepogodbene obveznosti, ki izhajajo iz škodnih dejanj na finančnem trgu, vključno z odgovornostjo v zvezi s prospektom[25]. S tem pravilom bi lahko te obveznosti postale zavezujoče **za pravo države, v kateri je upoštevni trg (v kateri je bil zadevni finančni instrument uvrščen v trgovanje)**. Vendar je vprašljivo, ali bi tako pravilo delovalo v vseh primerih, vključno s finančnimi instrumenti, ki ne kotirajo na borzi (prodaja izven organiziranega trga vrednostnih papirjev). Čeprav se zdi, da večina strokovnjakov daje prednost uvedbi kolizijskega pravila, osredotočenega na zadevni regulirani trg, obstajajo drugi predlogi[26].

Države članice so, podobno kot v[študiji iz leta 2021][27], poročale, da se primeri v zvezi s čezmejnimi škodnimi dejanji na finančnih trgih in odgovornostjo v zvezi s prospektom niso pojavljali pogosto ter da so bila s tem povezana vprašanja v zvezi z uporabo Uredbe Rim II zato omejena. Po drugi strani pa so tri države članice poročale o praktičnih težavah pri uporabi Uredbe Rim II za to področje škodnih dejanj in predlagale, da se na tem področju razmisli o posebnem kolizijskem pravilu. Priporočile so pravo države, na trgu katere kotirajo vrednostni papirji, ali države, v kateri ima izdajatelj statutarni sedež.

---

[23] Sodišče Evropske unije je na primer v sodbi Kolassa ugotovilo, da je škoda, ki izhaja iz napačnih informacij v prospektu, nastala v kraju stalnega prebivališča vlagatelja, če ta kraj sovpada s krajem sedeža banke, ki upravlja vlagateljev račun. Sodišče Evropske unije je v zadnji odločbi, tj. v sodbi Vereniging van Effectenbezitters proti BP, zavzelo strožje stališče, da kraj nastanka škode ni država članica, v kateri ima sedež banka ali naložbeno podjetje, v katere oziroma katerega registru je vpisan račun, če za navedeno družbo niso veljale zakonske obveznosti glede seznanjanja javnosti v tej državi članici.

[24] To bi veljalo zlasti, če bi se upoštevala sodna praksa, ki kot kraj finančne škode določa državo, v kateri je odprt račun vlagatelja.

[25] Glej na primer resolucijo nemškega sveta za mednarodno zasebno pravo z dne 31. marca 2012, IPRax 2012/5, str. 471, v kateri se predlaga uvedba posebnega kolizijskega pravila za finančna škodna dejanja na podlagi prava države, v kateri se trguje s prizadetim finančnim instrumentom. Poleg predlagane spremembe uvodnih izjav obstajata tudi odstopna klavzula in klavzula za instrumente, s katerimi se trguje na več kot enem mestu trgovanja. Glej tudi [študijo iz leta 2021], str. 34.

[26] Za primere glej [študijo iz leta 2021] str. 33 in 239.

[27] Str. 396.

Čeprav na to težavo opozarjajo zlasti akademski krogi, predhodne odločbe Sodišča Evropske unije v okviru ugotavljanja pristojnosti v primeru škodnih dejanj na finančnih trgih in odgovornosti v zvezi s prospektom kažejo, da postaja določitev kraja finančne izgube pomembno vprašanje tudi med delavci v pravni stroki. Iz tega sledi, da bi bilo treba podrobneje proučiti, kako obravnavati primere, v katerih je škoda izključno gospodarska, po možnosti tako, da se v Uredbo Rim II vključi posebno kolizijsko pravilo, ki obravnava škodna dejanja na finančnih trgih in odgovornost v zvezi s prospektom, ali tako, da se to vprašanje prepusti razlagi sodišč.

3.4 Kolektivno pravno varstvo in zadeve, v katerih je udeleženih več strank

Scenariji z več državami, v katere so zajeti primeri odgovornosti za izdelke, dejanja nelojalne konkurence in dejanja, ki omejujejo svobodno konkurenco, odgovornost v zvezi s prospektom, nesreče z več vozili ali primeri množičnega oškodovanja potrošnikov, so nekateri primeri, v katerih lahko skupina žrtev utrpi škodo zaradi istega dejanja. V teh primerih, v katerih se s kolektivno tožbo zahteva odškodnina za vse člane oškodovane skupine, je treba kraj škode določiti neodvisno in ločeno za vsak zahtevek in vsako žrtev. Zato bo moralo sodišče, pred katerim poteka postopek, v primerih kolektivnega pravnega varstva morda uporabiti materialno pravo različnih držav za zahtevke različnih tožečih strank iz skupine. To lahko velja zlasti v okviru zastopniških tožb za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov, vloženih na podlagi razmeroma nedavno sprejete Direktive (EU) 2020/1828[28], kadar imajo zastopani potrošniki stalno prebivališče v več kot eni državi. Uporaba materialnega prava različnih držav običajno otežuje proučitev zadeve, povečuje stroške in trajanje pravdnega postopka ter lahko zavira strategije pravdnih postopkov v zvezi z gibanjem potrošnikov. Po drugi strani pa lahko druga možnost, tj. da bi za zahtevke veljalo pravo, ki se uporablja, različnih držav glede na to, ali se uveljavljajo posamično ali skupaj v okviru kolektivnega pravnega varstva, vpliva na predvidljivost pravil o pravu, ki se uporablja, in posledično na pravno varnost.

Glede vprašanja, ali je Uredba Rim II dobro prilagojena za obravnavanje kolektivnega pravnega varstva, ki lahko vključuje pravo, ki se lahko uporablja, številnih različnih držav, so se mnenja držav članic v vprašalniku iz leta 2023 razlikovala. Čeprav večina drža članic ni podala pripomb ali se jim je sedanje stanje zdelo zadovoljivo[29], so nekatere opozorile na morebitne težave ali menile, da je rešitev v tem, da se tožba razdeli na sklope v skladu z ustreznim pravom, ki se uporablja.

Čeprav na tej stopnji ni mogoče ugotoviti, ali bi lahko obstajala drugačna rešitev od sedanjega stanja, ki bi olajšala kolektivno pravno varstvo in zagotovila pravno varnost glede prava, ki se uporablja, ne glede na izbrani postopek za uveljavljanje odškodnine, je bilo treba tej oceni nameniti več pozornosti v okviru morebitnega pregleda Uredbe Rim II.

4. SKLEP

Ob upoštevanju praktičnih izkušenj v petnajstih letih od začetka uporabe Uredbe Rim II, na podlagi stališč, zbranih od držav članic in deležnikov, ter ocene teh izkušenj v različnih študijah je mogoče sklepati, da Uredba na splošno dobro deluje in ustreza svojemu namenu. Pravna

[28] Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov (UL L 409, 4.12.2020, str. 1).

[29] Ena država članica je navedla, da bi rešitev običajno zagotovila uporaba člena 4(3).

varnost glede razlage Uredbe je bila dodatno okrepljena s primeri sodb Sodišča Evropske unije[30] in nacionalne sodne prakse.

Vendar ugotovitve v tem poročilu razkrivajo več vprašanj, ki jih je treba nadalje poglobljeno analizirati, da se oceni, ali so zaželene ciljno usmerjene zakonodajne prilagoditve Uredbe Rim II in katere možnosti bi lahko obstajale za njihovo učinkovito obravnavanje. Ta vprašanja zajemajo zlasti naslednje:

- ponovno oceno izvzetja kršitev zasebnosti in osebnostnih pravic, vključno z obrekovanjem, iz področja uporabe Uredbe Rim II;
- uporabo Uredbe Rim II v primerih, ko škoda nastane hkrati v številnih jurisdikcijah, zaradi česar bi se lahko za nepogodbene obveznosti uporabilo nacionalno pravo različnih držav (na primer primeri kolektivnega pravnega varstva in škodnih dejanj, storjenih na spletu, vključno s kršitvami pravic intelektualne lastnine na spletu, zlasti avtorskih pravic);
- škodna dejanja, ki povzročajo izključno gospodarske izgube, vključno s škodnimi dejanji na finančnih trgih in odgovornostjo v zvezi s prospektom.

Komisija bo na podlagi tega izvedla nadaljnjo analizo, da bi ocenila, ali so potrebne zakonodajne spremembe, da se prouči in po možnosti pripravi predlog za spremembo ali prenovitev Uredbe v skladu s pravili za boljše pravno urejanje. V tem okviru se lahko opravi tudi nadaljnja analiza, da se ocenijo prednosti drugih možnih sprememb, ali na področjih, na katerih so obstoječa pravila povsem ustrezna, zagotovijo morebitna besedilna pojasnila, ki bi olajšala njihovo uporabo.

[30] Glej oddelek 4 delovnega dokumenta služb Komisije o sodni praksi.